

A. 7926

1904/690

(Eratrüft „Teatajašt“.)

Wõitlused . .

. . Jalu jõe ääres.

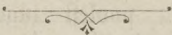

Hind 5 kop.

Дозволено цензурою. — Ревель, 5 мая 1904 г.

Типографія М. Мартна, Ревель.

Wõitlus Jalu jõe ääres.

Umetlikkudest sõnumitest selgus, et jaapanlased mitmepäewaste ägedate wõitluste järele Jalu jõe alumise jooksu üle on läinud ning, sest et nad arwu poolest tugewamad oliwad kui wenelased ja et neid nende torpedolaewastil ja väga tugew suurtüüwägi toetas, Wene wäe seisupaigad Kiulentschöngis ja Antungis oma alla on wõtnud. Wapra wastupaneku järele taganesiwad wenelased oma laugematesse seisupaikadesse. Igal puhul on kindel, et wenelased jaapanlaste üle Jalu jõe minemist mitte kõigest jõuust ei püüdnud keelata, olgu meelega, see on, iseäralise sõjaplaani põhjal, wõi ka sellepärast, et jaapanlaste täes ülewõim oli.

Jaapani saadil awaldas Tokiost tulnud sõnumi, milles kindral Kuroki asjade seisu torra üle Jalu ääres teatab: Waenlase wastuseis-

mise peale vaatamata tungiwad meie teine ja 12. divisjon ning keiserlik gardewägi kolme teed mööda edasi, ehk küll waenlane nende ees seisab. 18. aprilli õhtul kella 3 ajal wõtsime Andunsjani Liuschukou tee oma kätte. Tagawarawäe korpus sammub Sjaojangi teed mööda edasi. Waenlase sõjaväe kolmas divisjon, luuendama kütidivisjoni 22. ja 14. polt, ning kindral Mitschischenko ratsawäebrigad 40 suurtüüli ja 8 kuulivisklajaga taganesiwad Jönghwangtschöngi poole. Meie lahju on kõige rohkemalt 700 meest. Meie raste sõjavälja-suurtüüliwägi täitis wäga heaste oma osa.

Kindral Kuropatkin telegrahweerib 20. apr.: Kindral Sassiulitschi teatus lahingi üle Türentschöngi juures 18. aprillil: Lahingist wõtsiwad osa 12. ja 22. polt ja 6. suurtüüliwäebrigadi 2. ja 3. batarei. Lahing algas ägeda lastmisega meie wäe parema tiirwa peale Widschu poolt kui ka saartelt. Wäheste peatamise järele algas tuleandmine määratuma jõuga uueste meie wäe pahema tiirwa, Türentschöngi peaseisukoha ja meie seisukoha peale Potihtyntse juures. Seepeale algas kõige ägedam püssituli, misjärele jaapanlased üle Ciho jõe meie peale tikkusiwad. Wene kaitsewäe seisukord, iseäranis Potihtyntse

juures, kus jaapanlaste wäe rind ja tiimad tuld andsiwad, sai ilka hädaohtlikumaks. Meie batarei wastu Potityntse juures oli 30 suurtükki üles seatud. Meie batarei sundis waenlase batarei waitima, sihtis tuleandmise jala- wäe peale ja sai ise wähe kahju, kuni ta sunnitud oli, teist seisukohta walima. Meie jalawäe taganemise pärast kallastelt tegi- wad jaapanlased, meie ägedama tule all, alataja ilka wärskete wäesalkadega pealetitlu- mise-katseid, ei julenud aga läsitsewõitlusesse astuda. Üle jõe mineku puhul kogus nende furnutehadest päris mägi. Ühel ajal pealetitlumisega Potityntse juures titlusi- wad jaapanlased ka meie wäe pahemu tiimä peale Türentschöngi seisukohas, kus meie oma madalamal olewatest kantsidest Jaapani batারেide häwitama tule tõttu pidime taga- nema. Meie tagawarawägi läks mõni- kord ette ja tegi meile seega wõimali- kuts, seisukohta kauemine kinni pidada, hiljem aga taganemise rahuga peaseisupaigast laugemal olewasse kohta. Jaapanlased andsi- wad meile ainult ägedaste tuld tagajärele, ilma et nad oleksiwad julenud kingu pealt maha tulla. Jaapanlased hakkasiwad meie uue seisukoha wastu, meie batಾರೆide ja kuuliwiskajate linge tuleandmise tõttu, kantsisid tegema, mis-

peale waenlane rasket suurtükitulo hallas andma ja ümber meie wäe pahema tiirwa Tschingou juures püüdis minna.

Sjaofangoussse saadeti pea-tagawarawäest 11. rügemendi kaks bataljoni ja 3. suurtülibrigadi kolm batareid, mis enestele seisutoha waliswad, mis neile võimalikult tegi lahcle poole tuld andma halata. Seega tegiwad nad meie võimalikult meie raskete haawatute ja raske lahju saanud esimeste ridade meeste juurde peaseda. Et läbi murda, heitsiwad bataljonid, keda waenlane külgede pealt ja selja tagant ümbritses, endid muusika saatel waenlase püssitilkude peale. Jaapanlased ei hakanud kassiti wõitlema ja löiwad tagasi. Rügemendi ees käis rügemendi jutlustaja, risti käes hoides; kaks kuuli haawasiwad nim. waimulikku. 11. rügement wõis weel enne 10. rügemendi bataljoni kohalejõudmist püssitilkude abil läbi waenlase wäeridade murda. 10. rügemendi kaitse all wõisiwad kõik wäe-osad wõitluse-kohast eemale minna. Rahjud 11. ja 12. rügemendis on wäga suured ja pole weel mitte kindlaste teada. 11. rügemendis on surmatud: rügemendi juhataja ooberst Laiming, 2 bataljoni = komandöri, ooberst-leitnandid Demetti ja Grajewski. 12. rügement kaotas surnutena ja haawatutena 9 kompanii-ülemat. 6. brigadi 2. ja 3. bata-

rei kaotasivad suurema hulga oma meestest ja hobustest, ning neil ei olnud mitte võimalik suurtükka enesega kaasa võtta. Suurtükid tehti kõlbmataks ja jäeti maha. Selsamal põhjusel ei võinud ka 3. brigadi 3. batarei oma 6 suurtükki ja 8 kuuliviskajat ära viia. Ka need suurtükid tehti kõik kõlbmataks. Jõnghwangtšöngis olwate inimeste abil wiidi 800 haawatut hospitalisse, nende seas 14 ohwitseri. Nende edasisaatmise eest on hoolitsetud. Jõnghwangtšöngist lõuna-ida pool tuli Jaapani ratsawägi nähtawale, kellel aga mitte julgust polnud ligineda.

Haawatud saidwad suurte raskustega juurdetulnud hiinlaste poolt ära toodud. Suurem osa haawatuid tuli oma seltsimeeste najale toetades 24 tunni pärast Jõnghwangtšöngi. Jaapanlaste kahju on väga suur. Osawõtjate üteluste järele langenud Ciho jõest üleminemise ja Türentšöngi kantside ärawõtmise ajal seal kõrgustilul, kus 11. rügemendi bataljon seisnud, 3—4000 jaapanlast.

Kindraladjutant Kuropatkini telegramm 21. aprillil: Kindral Rashtalinski teatab: Ma pean oma kohuseks selle raske lahingu üle, millest minu juhatusel all olew sõjawägi 18. aprillil Türentšöngi juures osa wõttis, teatada. Juba 17. apr. hommitul hakkasivad jaa-

panlasel minu juhatusel all olewa sõjawäe pahema tiiva peale tungima. Päew enne seda olivad jaapanlasel Hussau kõrgustilud oma alla võtnud, mis pärast ma 22. rügemendi bataljonidele, kellele läes need kõrgustilud olivad olnud, käsu andsin üle Giho jõe Potetinze kantsidesse taganeda. Sellesama päewa hommilul hakkasid jaapanlasel Widschu poolt Türentschöngi suurtükkidega ägedaste lastma, mis kaua wälitas. Oli oodata, et jaapanlasel peale selle, kui nad 2000 pantu suurtükkidest olivad lastnud, weel meie peale tungivad.

Döfel wastu 18. aprilli sain ma kindral Sasfulitschi poolt käsu wõitluselst osa wõtta ja oma endistesse kantsidesse jääda. Minu seisupaiga pahemal tiival laitsesid 22. rügemendi 2 bataljoni ja 6. brigadi kolmas batarei Potetinze lähedal olewat jõe madalat kohta.

Jaapanlasel hakkasid hommilul, kella 5 ajal meie peale tungima ja üks diwisjon sõjawäe sammus suure lahjuga Giho jõe madalast kohast üle ning tormas selle sõjawäe külje peale, mida nad suurtükkidega olivad lastnud. Range tule pärast, mis 36 sõjawälja ja piiramise-suurtükkidest anti, pidi 12. rügement 6. brigadi 2. batarei ja kuuliviskajate laitsel, mis suurt lahju jaapanlastele tegivad, laugemal-olewatesse kantsidesse taganema. Päe-

watõusu ajal sain ma teada, et jaapanlased 22. rügemendi bataljoni Tschingou juures tagasi lõõnud ja minu pahema tiirwa ümber piirawad. Kell 1 lõuna-ajal tuliwad minu pahemale tiirwale 11. rügemendi kaks bataljoni ja ooberstleitnant Murawski batarei juurde; nii-sama saiwad tagawara-wäed kindral Saksu-litschi poolt kätse edasi marssida, kuid nimelt siis, kui 9. ja 10. rügement Schahedjist ära on läinud. Mina andsin 11. rügemendile kätse end eemal-olewal seisukohal nii korraldada, et ta lähele poole ennast kaitsta wõiks; Murawski batারেile andsin ma aga kätse tagawara-wägede juurde tagasi pöördada. 3. batarei 12. rügementi ja kuulivistajaid kätsefin ma 11. rügemendi kaitse all tagasi marssima hakata. Tärelwäe wiis minu staabi ülem ta seisukohale. Lõuna kell 1 ajaks olivad jaapanlased 11. rügemendi seisukohale õige ligidale tulnud, nii et 3. batarei mitte tee peale ei wõinud peaseda; ta asus jaapanlaste ligidal olewale seisukohale ja jäi sinna kuni lahingu lõpuni, kus juures ta juhataja ooberstleitnandi Murawski kaotas. Tärelwäe-seisukohalt wiidi kuulivistajate-kompanii esimesena tagasi. Kui nim. kompanii juhataja Murawski batarei rasket seisukorda märkas, wõttis ta enese armamist mööda enesele nende juures seisukoha. Ta kaotas pooled

mehed ja kõik hobused. Seepeale latsus ta kuulivistlajaid mägede serva mööda inimeste abil läbi vedada, kusjuures ta väga ägeda risttule alla sattus. Kuulivistlajad lastsid umbes 35.000 kuuli. 12. rügement murdis läbi vaenlase ridade ja peastis oma lipu ära. 6. brigadi 2. batarei püüdis teist teed mööda tagavaraväe juurde jõuda, aga ei võinud hobuste puuduse pärast mäest üles minna, mis pärast ta endisele seisukohale tagasi pööras ja 11. rügemendi pealetungimist avitas. 11. rügement võitles kaks tundi oma seisupaigal ja raius, suurt kahju saades, püstitilludega läbi, misjuures lipp ära peasteti. 11. rügemendi juhataja Zaiming sai surma. Meie kahju on umbes 2000 soldatit ja 10 ohvitseri. Divisjon läks täies korras Fõnghwangtšõngi tagasi. Üle 700 haavatut on juba Fõnghwangtšõngi toodud.

Jalu lahingi kohta telegraphweerib „Berl. Tagebl.“ kaastööline Peterburist: „Väga ustavast allikast kuulen, et kindral Sasulitš, kes ainult kergeste haavatud olla, palawat võitlust Jalu ääres oma voliga, otse Kuropatkini käsu vastu pidanud. Kindral Kuropatkin on selle üle telegraphi teel kõigeförgemale poole laebanud, et kindral Sasulitš tema käsku ei täitnud ja oma voliga,

Wene soldatite wapruse peale toetades, liig palju on julenud ette wõtta. Kindral Raschtsinski haaw olla raskem kui Sassulitschi oma."

Täitsa selle teatuse wastu läib aga üks „Königsberger Allg. Ztg." telegramm, milles öeldakse: „Peterburisse jõudnud erateate järele sai kindral Sassulitsch 1. mail kindral Kuropatkini läest läsu, seisukohta Türentschöngi juures veel kümme tundi kinni pidada. Sassulitsch täitis seda läsku, mis enne antud oli, kui Wene wäe peaforteris teati, et jaapanlased öösel Sukoschini juures üle Jalu oliwad läinud. Nõnda sündis, et Sassulitsch ei jaapanlaste ilmunise läbi Husfani saarel ega ka Ciho jõe pahema talda ärawõtmise läbi asja ei leidnud, Kuropatkini läsku oma wolil muuta. Tund tunni järele ootas Sassulitsch, selle brigad juba eelmistel päewadel lahju saanud, lisawäge. Rahitlemata tahtis Kuropatkin ka lisawäge saata, aga ta plaan läks, nagu Peterburi wäeringfondades arwatakse, jeeläbi nurja, et Wene wäe pahem tiiru liig ruttu taganemisele sunniti."

Londoni lehed teatavad veel: Pea-osa Jaapani wõidust pühapäewal langeb nende 12. diwisjoni peale, isearanis 20 suurtüki ärawõtmise poolest. See diwisjon ilmus wenelastele ootamata, ta oli nägemata Ciho jõe kohal

Jalust ja siis Eihost enesest üle läinud. Seda oli nii osawaste toimetatud, et Wene bataraid endid korraga ümber piiratud nägivad olawat. Jaapani lütid andsiwad rahuga ja osawaste tuld ja lastsiwad enamiste kõit Wene ohwitserid ja hobused maha, nii et ülejäänud mehed walge lipu üles tõmmasiwad ja alla heitsiwad.

Sõuli laudu teatab „Kaub.-tel. tal.“ weel: Pühapäewal, kui jaapanlased Türenschöngi (Kjulentsheni) juures üle Jalu laskiwad, lastis Jaapani admiral Hossoja oma aurupaatide ja torpedolaewade pealt Antungi peale pommitada, ja nõnda sai sealsela Wene kaitsewäele wõimataks, lisawäge Türenschöngi juurde saata.

Türenschöngi lahingis langes muude kõrgemate ohwitseride seas ka 11. Ida-Siberi kütipolgu ooberst Nikolai A. Laiming. Ooberst Laiming oli Liimimaalt pärit ja käis, enne kui ta wäeteenistusesse astus, Tallinna gümnaasiumis. Muu seas wõttis ta sõjaläigust ahalteleda wastu osa ja sai wapruse eest tormijooksul Dengil-Depe kindluse peale Stanislawse ordu 2. kl. auumärgi mõetadega. Ooberst Laiming nimetati 2. märtsil 1902 11. Ida-Siberi kütipolgu juhatajaks, tellena ta nüüd lahingis elu kaotas. Ta suri 58. eluaastas ja jättis abikaasa kolme lapsaga leinama.

Jaapani sõjaväe peatorteri juures wiibiv Reuteri agenturi kirjasaatja kirjeldab Jalu lahingut järgmisel wiisil: Kui hommitune udu lahkus nähti Jaapani jalawäge, kes ennast lahingualmis oli seadnud. Kinnandani saarel olevad batareid, mis Widschu wastas seisivad algasivad lahingut ja lastsiwad $1\frac{1}{2}$ tundi Mandshuria pool olevaid kün-
laid. Päikese tõusu ajal lastsiwad batareid lallast, ometigi ei wistanud wenelased jaapanlaste lastmise peale. Nähtawaste olivad nad oma batareid öösel ära wiinud. Wene sõjaväe liini peal ei olnud kõige wähematki elumärki märkegata. Warsti peale tella 7 tungisivad jaapanlased pilas rinnas wenelaste peale. Kui jaapanlased mõni sada meetrit kün-gasteest eemal olivad, hakkasivad wenelased walingu wiisil tuld andma. Jaapani batareid wastasivad neile hirmsa schrapnellitulega. Jaapani suurtükid trehwasiwad imelspanemise-wääriliselt. Wene batareid waitisivad. Kui jaapanlaste esimene liin mõnisada meetrit jõest eemal oli, hakkasivad wenelased neile suurtükkiedest walingu wiisil tuld andma. Jaapanlased taganesivad liiwakün-gaste taha, kuna nende batareid granatidega üle nende peade wenelasi lastsiwad. Wene suitsuta püssirohi on wäga hea. Wõimata oli selgusele jõuda, kui palju wenelasel

suurtükka oli. Kella 8 ajal jäiwad lõik Wene batareid Jaapani suurtükki ja jalawäetule pärast waiti. Oli näha, kuidas Wene sõjaväe jaoskonnad taganesiwad. Jaapanlaste lahju mõib suur olla. Nad ronisiwad nagu sipelgad mööda äiklisi künkait üles. Üks jaoskond, kes pealetungimisi ette wõttis, ronis sellest künkast üles, mille lähedalt wenelased taganesiwad. Sel silmapilgul, kui nad künka harjale oliwad jõudnud, lõhlesiwad tats jaapanlaste pommi nende keskel. 12 meest saiwad surma, kuna suurem osa jaapanlasi endid künkast alla lastsiwad. Jalawäe suurtükimehed tungisiwad mitmeid teesid mööda saare poole. Jaapanlased, kes Widschu müüride tagant sõda pealt waatasiwad, hüüdsiwad „banjai!“ (hurraa!).

Umetlit teatus sellest, kui palju jaapanlased Salu jõe äärses lahingus 18. aprillil lahju saiwad, on siia jõudnud. Gardewäes on 1 ohwitser ja 20 soldatit surmatud ning 7 ohwitseri ja 123 soldatit haawatud. Teises divisjonis on 1 ohwitser ja 84 soldatit surmatud ning 13 ohwitseri ja 305 soldatit haawatud. 12. divisjonis on 3 ohwitseri ja 76 soldatit surmatud ning 5 ohwitseri ja 263 soldatit haawatud.

Salu lahingu kohta teatawad „St. Pet. Wed.“ Inglise lehtede järele, et jaapan-

lased palju wenelasi wangi wõtnud. Suurem osa nendest olla suurtükiväe mehed. Wangi-
wõetud Wene ohwitserid awaldanud, et äli-
line jaapanlaste ilmumine neile täieste oota-
mata olnud ja neid segamine ajanud. Keegi

Admiral Togo.

wenelastest pole mõtelnud, et jaapanlased Riulentschõngi kõrgustatud oma lätte on wõtnud ja üle Eiho jõe tulnud. Riulentschõngi ära-
wõtmine sündinud sellel põhjusel, et jaapan-
lastel head suurtükid olla ja ohwitserid maa-

tohtu Hiina-Jaapani sõjast saadit hästi tunda. Venelaste suurtüübid olla küll väga head, aga nad olla liig kerged. Venelased hakanud 8000 jardi lauguselt suurtüübidega lastma, age ei ole heaste märki trehwanud. „Standardi“ kirjajaatja tähendab, et Vene soldatite mustad mundrid väga selgelt kollases stepis wälja paistawad. Suba laugelt wõiwat jaapanlased neid näha ja nende eeswäe-wahtide liikumist tähele panna.

Riulentschöngi lahinguwäljal.

Inglise lehe „Daily Mail'i“ laastööline saadab Antungi laudu Riulentschöngi lahinguwälja kirjelduse. Kohe pärast lahingut läks ta sinna, et ise näha, kuidas suur lahinguwäli tõsiselt wälja näeb. Haigete ja surijate olet on südant-lõhestaw olnud: Siin lamab selili Jaapani surnud soldat, nagu ülespoole. Kuuehõlmade wahelt paistab werd täis imbunud särk, mille peal soldati nime ja sõjawäe osakonna märki weel näha wõib. Sõjawäe arstid on usinaste haawatutele abi pattumas ja wiimased katsumad ägedaid waluhoogusid mehikelt tagasi hoida. Keegi Vene raskestes haawatud soldat lordab alalõpmata Saksakeeles: „Meine Liebe“ („Mu armsam“), palub jätta walust murduwa healega ja sureb.

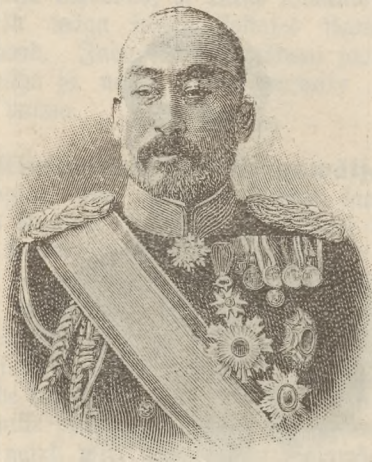
Tema lähedal lamah raskeste haawatud ohvitser, kes hirmsas walus tramplikult hambaid koku pigistab, kui arst ta purustatud jalga tõstab. Suure habemega kasak on raskeste haawatud ja heitleb hirmsas walus rusikatega

Feldmaršhal Yamagata.

oma ümber. Nagu Wene haawatute järele arvata võib, olivad wististe Wene wäed juba mitu päewa enne pealahingut nende nullawallide taga.

Jaapanlased käivad haigetega õige hoolakalt ümber, sest nagu kirjasaatja tõendab, olla mõned Jaapani arstid enne Wene haawatuid lähi katsunud ja alles siis oma soldatite juurde asunud. Wangi sattunud Wene oh-

Kindral Kodama.

witseridega käivad Jaapani kõrgemad ohwitserid nagu kallite mõerastega ümber. Võidu puhul ostasid Jaapani soldatid väga hästi enese üle walitseda. On näha, et pärast Hiina-

Jaapani sõda jaapanlased ka selle poolest väga palju on edenenud, sest võidetud hiinlaste juures kustutatiwad Jaapani soldatid õige sadaste oma toorest verehimu, ja ometigi

Kindralmajor Wishtshenko.

mõib arvata, et ka praeguses Jaapani wäes mõni neist on, kes sel ajal ennast taltsutada ei osanud. Jaapani soldatid räägivad imestusega Wene wägede wiisadusest ja wastupaneku wõimust. Üks Jaapani jalawäe mees hüüdis waimustu-

jega: „Need on alles waenlased! Hiinlased on nende warjud. Meie mõime uhted olla, et meil nendega sõdida tuleb!“ Jaapanlased tunnistawad, et Wene wäed hästi lasewad ja hästi mullawallidid ostawad ehitada.

Kiulentschöngi kindlustuse peale tormamise juures kaotasiwad Jaapani 16. rügemendi mõned üksikud osad kuni kolmweerand kõigest meeste-hulgast. Kõige raskevad oliwad aga Jaapani kaotused Salu jõest ülemineku juures. Pärast lahingut korjati langenud Jaapani soldatid mõlemale jõelaldale kokku, kus neist wäikesed kingud tõusiwad. Surnutehade mäed mõjusiwad rõhuvalt waataja peale. Edasitungimise ajal löiwad kats rasquete suurtükkide granati Jaapani wägede ridadesse, listusiwad siin mitu meest tükkidets ja haawasiwad lahekümne ümber. Nagu pärast selgus, oliwad need Jaapani enese suurtükkide granatid, mis eneste mägede peale kõmmutasiwad.

Jaapanlased Mandshurias.

Pärast Salu lahingut hakkas Jaapani wägi kohe ettewaatlikult edasi tungima. Kolmanda-mal päewal peale lahingut oli juba jaapanlaste ra sawäe eeswäe-salgad Föngghwangtschöngi lähedal, kus nad 600 wenelasega kokku puutus-

wad. Ratsawäe järele marsšis kindral Kuroki oma sõjawäe peajõududega. Gardewägi ja teine divisjon lätsiwad suurt teed mööda, mis Schahedsi poolt tuleb, ja teised wäe-osaed Kiulentschöngi ja Potetinze poolt. Kindral Cassulitschi jälgil, kes Jönghwangtschöngi taganes, marsšis kõige esiteks gardewägi ja 2. divisjon. 12. divisjon, kes kõige rohkem lahingust osa wõttis, ei wõinud wäsimuse pärast wenelasi taga ajada, ütleswad „Russt. Bed.“

21. aprilli õhul oli juba kindral Kuroki Jönghwangtschöngi lähedal Tangsangtschengis, kus ta sõjawäge puhata lastis. Ta arwas, et wenelased Jönghwangtschöngis wõitlust algaswad, ja ootas wististe 12. divisjoni päralejõudmist. 22. aprillil marsšiswad jaapanlased edasi ja jõudsiwad Gaolimöni, mis rige Jönghwangtschöngi lähedal seisab. Päew pärast seda jõudis 12. divisjon Jönghwangtschöngi alla ja seadis möni werst linnast eemal olewatele kõrgustistidele batareid üles. Aga wõitlust ei tulnud mitte ette, sest juba 20. aprillil, kui jaapanlased Gaolimöni jõudsiwad, taganes kindral Cassulitsch oma wäega Jönghwangtschöngist wälja. 23. aprilli hommitul läks Jaapani ratsawägi ja jalawäe eeswäe-salgad Jönghwangtschöngi ja wõtsiwad ta oma alla.

Wenelaste Jönghwangtschöngist ärataga-

nemine näitab, et kindral Kuropattin jaapan lastele Jalu ja Mandshuria raudtee wahel tugewates seisupaikades mõtleb wastu hakata. See maakoht on 30—40 wersta Mandshuria raudteest eemal ja õige mägine, nii et neil seisupaikadel suur sõjaline tähtsus on. Nende tõrgustikkude rinnatud jooksivad mitmele poole ja nende pealt on võimalik jaapanlaste kallale tungida, kui nad orgu mööda nende paikade peale püüawad tikkuda. Wene kasakate pea-ülesanne on wiie tee walwamine, mis Jõnghwangtšõngi poolt lääne poole lähewad. Üks tee läheb Ljaojangi, teine Mukdeni, kolmas Haitšõngi, neljas Dschitschao ja viies Haitšõu poole. Missugust teed mööda kindral Kuropati edasi saab liikuma, näitab alles tulewik. Kui kolmas Jaapani sõjawägi Jnkous maale tuleb, siis ei pruugi kindral Kuropati Olu sõjawäele appi minna ja esimene Jaapani sõjawägi võib Ljaojangist ja Mukdenist põhja poole minna ning wenelaste ühendust Harbiniga katkestada ja üheskoos kolmandama sõjawäega, mis lõuna poolt saab wenelaste wastu tõttama, kindral Kuropattini sundima, et ta Ljaojangi lähedal otsustawalt jaapanlastega wõitlusesse astub. Kui aga teine Jaapani sõjawägi, mis Kwantungi Mandshuriast ära lahutas, uue wäe poolt mitte abi ei peaks saama, siis peab

kindral Kuroki Sjautungi lahe poole pööramo, nimelt Daschitschao wõi Haitšhou teesid mööda ja püüdma ennast kindral Oku sõjaväega ühendada, et ühendatud jõuul kindral Kuropatkinile vastu seista, kes Port-Arturi tahab ära peasta. Bastasel korral võiks kindral Kuropatkin väitese sõjaväega jaapanlasi mägestikkudes kinni pidada ja suurema jõuga kindral Oku sõjaväe peale tikkuda.

Peale Salu lahingut on mitmed muutused sõjaväljal ette tulnud. Kõige esiteks jaapanlaste Bidsewoš maaletulemine, millele ülesandeks tehti silmakirjalist tegemust Haitšhou ja Kintschou wahel algada, et selle läbi wenelaste tähelpanemist oma peale tõmmata ja neid Sjaojangist eemale meelitada. Jaapanlased awalbasiwad endi sõjaväe maaleminemise üle täielikud teated ja tegiwad suurt lärmi, et kõik näeksiwad, kui palju seal sõjaväge maale on läinud. Teisets laotati kuulujutud laiale, et jaapanlased Kintschou juures maale on läinud. Need teated ei ole õiged, sest kui jaapanlased seal maale oleksiwad läinud, ütlemad „Russt. Wed.“, siis oleksiwad wenelased selle üle ka teateid saanud. Nähtawaste on kõik teated, nagu ristleks õige palju jaapanlaste sõjalaewu Inhou ja Kwantungi wahel, wälja mõeldud. Jaapanlased soowiwad selle wale

tõmu läbi kindral Kuroki ja Olu tegemust Lõuna-Mandschurias ära warjata. Kindral Osako, kes Bidsewos maale-tulnud Jaapani diviisjoni juhatab, saab nõnda laua seal ootama, kuni weolaewad talle laeks kuni kolm diviisjoni sõjaväge abiks toovad. Siis võib ta alles Kwantungi oma alla võtta. Senilaua seisab ta oma mäega Bidsewos ja saadab sõjaväe-salkasid välja, kes raudtee kallale tungivad. Esimene jaapanlaste Mandschuria raudtee kallale tikkumine sünnitas suurt ärevust. 23. aprillil läks pool roodu jaapanlasi kiirmarsšidel Wafantieni poole ja võttis ta oma alla. Selsamal päeval saadeti arwatawaste kolm roodu jalaväge, kes Puljandjani jaama oma alla võtsiwad. Wenelased taganesiwad sealt Haischõn'i ja Kintschoussje, kus Wene sõjavägi seisab. Wenelased häwitasiwad weewärgid ja toidumoonad ära, selle wastu lastsiwad jaapanlased ühe raudteefilla puruks ja lõhtusiwad raudtee mitme wersta pikkuselt ära. Järgmisel päeval lastsiwad jaapanlased minema, ja Wene vägi, mis Djaojangist raudteega sinna saadeti, võttis Wafantieni jaama oma alla. Ta parandas raudtee ära ja seadis telegrahwi-ühenduse lorda. Aga nagu uuemad telegrammid teatavad, olla jaapanlased raudtee uueste ära lõhklunud.

Sel ajal, kui jaapanlased Bidsewos maale-
tulnud sõjawäe kohta täielikku teateid töiwad
ja lõmujuttusid Kintschous maale-tulnud sõja-
wäe üle laiale laotasiwad, tuli Tatuschanis
teadmata arm Jaapani sõjawäge maale. Esi-
mene teade selle üle tuli Söulist, mis uskumist
ei leidnud. Wene kasakate eesmäed, kes
Haitschöngi ja Tatuschani lähedal luura-
wad, leidsiwad jaapanlaste sõjawäe laagri
põhja pool Tatuschani, mägestitust üles. Peale
selle nähti Jaapani ratsutawaid eeswäe-salkasid
Dalihe jõe orus, kust tee Süjantschoussse läheb,
ja selle tee peal, mis Tatuschaniist Jönghwang-
tschöngi poole läheb. Ka Tatuschani lähedal
nähti jaapanlaste sõjawäe-salkasid. Kindlaste
wõib arvata, et need wäesalgad kindral Kuroki
sõjawäest ei ole, sest Schahedsist Tatuschani
on 100 wersta ja seda teed ei wõinud jaapan-
lased nelja päewaga ära läia. Nähtawaste on
see üks osa kindral Otu sõjawäge, mis pärast
Jalu lahingut Tatuschanis maale läks. See
osakond ja kindral Otu sõjawägi lähewad Hai-
tschöngi ja Haitshou poole, kuna Kuroki Ljao-
jangi poole marsib.

Port-Artur ümber piiratud.

Port-Artur, meie tugew kindlus Gjaotungi poolsaare tipus, on nüüd mere ja maa poolt ümber piiratud. Kuna Jaapani sõjalaewad teda mere poolt ilmaft lahus hoiawad ja meie laewastikku sadamas kinni peawad — a m e t l i k u l t pole sõnumit weel mitte waleks tunnistatud, et sadamafu pöhhjalastud laewade läbi ifegi juba kinni on sulutud — kuna siis Port-Arturile mere poolt abi ei wõi tulla, on ta nüüd ka maa poolt, Gjaotungi poolsaare randades hulga-kaupa maale-astunud Jaapani wäe läbi, nagu raudse wöru fisse pitsitatud.

Sõnumid Port-Arturist ei saa meile enam tulema — selle mõttega alustab „Nowoje Wremja“ ühte juhtkirja Port-Arturi saatuse ja nende kõigi Wenemaa kodanikkude lohuste üle, mis Port-Arturi raskest seisulorrast wälja lastawad. „Port-Artur saab“ — nii ütleb leht edasi — „nüüd oma enese ifeseiswat, wäljastpoolt mitte enam toidetud elu elama. Kolmest küllest mere läbi ümber piiratud ja maisest maast lahus, muutub ta ifeseiswaks riikliselt organismuseks, kus komandandi käes piiramata meelewäld on, kus seadused ja määrused walitsewad, mida muu Wenemaa ei tunne, millel oma enese

walud, rõemud ja mured on. Kuni selle filmipilguni, mil põhja poolt wägi ilmub, kes tugew küllalt on seltsimeeste peastmises — kuni siamaani peab kõigile wenelastele nüüd pühaks saanud Port-Artur sellest jõuust elama, mis talle õigel ajal on antud.

„Kui Port-Artur ümber piiratud on, siis muutub kõik ta eluford. Raha kaotab temas oma wäärtuse, toiduained ja sõjamoona pole enam asjad, mida rohkesti anda võib, nad saawad elawatels abimeestels, kallitels sõpradels; wõitlejad peawad üksnes iseenda jõuu ja kindluse peale toetama; ainus julgustaw sõna ei ulata nende juurde; ärawõitmata Wene waimu tugewusega saawad nad Wene lipu auu kaitsema, mis selle tähtsa Wene nurgatüki kõrgustel laugel idas lehwib.

„Niisama raskeid, võib olla, weel raskemaid päewi saab ka muul Wenemaal ära elada olema. Otselohesed sõnumid Port-Arturist meie juurde enam ei ulata. Jaapani walede woolus kaotame iga selge ettelujutuse asjade kääguist Port-Arturis. Tuhanded perekonnad peawad mitte-teadmise piina kannatama. Ka Wenemaa peab seepärast oma julguse terve jõuu kogu wõtma, et rahulikult, ilma ärewuse ja täie julgusega sündinud asjadele silma waadata . . .”

Oodatawa lahingu kohta Pjaojangi lähedal

kirjutab Berlini „Lokal-Anzeiger“ järgmiselt:
„Iga päew oodatakse suurt, otsustawat võitlust.

Feldmarshal Yamamoto.

Port-Arturi vastu on jaapanlased kaks diviis-
joni välja saatnud, Wene peawäe vastu praegu
seitse wäediviisjoni ja wist niisama palju taga-
wara-brigadiid. Tähendatud seitsme diviis-

joni seas on 84 bataljoni, 21 eskadroni, 42
batareid 252 suurtükiga ja 7 lantsilaewajate=
bataljoni. Siia juurde tulewad veel 9 kind=
luse-suurtükiväe bataljoni. Jaapani lahingi=

Kindral-leitenant Kuropatkin.

wäe suurus on siis natukene peale 100.000
mehe 270 suurtükiga. Tagawara-brigadisid
määratakse 28 bataljoni, 7 eskadroni ja 3
lantsilaewajate=bataljoni peale — kokku siis
umbes 20.000 mehe ja 42 suurtüki peale.

Kindral Kuropatkin näib siis jaapanlaste hoolets jätkwat, suuremat wõitlust alustada, ja ta ise tahab ainult kestmise liini peal tegew olla. Wene plaan nõuab palju jõudu ja wastupidamust; tema tulu on selles, et Wene wägi oma tagawarawäele ja moona-kehtpaigale lähedal on."

Peterburisise jõudnud sõnumite järele loodab Kuropatkin nende raskeste suurtükkide poolt, mis õigeks ajaks Bjoojangi jõudsiwad, wõitluses kõige suuremat tulu, kuna jaapanlased neid raskeid suurtükkia, millega nad Salu jõe ääres wenelastele nii suurt kahju tegiwad, läbi mäggestiku minnes kaasa ei olla wõtta wõinud. Soldatite waimu-olu Kuropatkini pealorteris on kõige parem. Loodetakse, enne kui kindral Otu wägi ennast Kuroki wäega ühendada wõib, jaapanlasi mõjuwalt lüüa. Paraku on sõjamäelisi saladusi raske hoida, sest et hiinlased, kelle salatuulamine ülitarmilik on, siis, kui nende üle terawaste ei walwata, kõik Wene wäe liikumised jaapanlastele teada annawad.

"Berl. Tageblatt" teatab 13. mail (30. apr.): Jaapani 3. wäelorpuse sõjawalmis-seadmine on lõpetatud; ta seati kindral Rodsu komandu alla, kes siamaani Jaapani hariduse-asjanduse juhataja oli. Kolmanda wäelorpuse laewade peale saatmine mitmetes Jaapani mere sissemistes sadamates on juba alanud.

„Russt. Invalid“ peab seda teadet ette
ära-arvatud kõmufõnumiks, millel teatav ots-
tarbe on, sest kõigi seniste põhjendatud arwa-

Jaapani keiser ja troonipärija.

misste järele olla Jaapani 3. mäelorus juba
mitmendat päewa sõjaväljal. —

Ragu Peterburist teatatakse, valmistab

Port-Arturi kaitsewägi ennast suurel wiisil eelseiswa ümberpiiramise wastu ette. Wene wägi on tegewuses, et miinidega suuremaid talistusi kõrwale heita, mis Wene suurtükidele sihtimise wõimataks teewad wõi mis jaapanlastele ulualusels wõitfiwad olla. See wõib ka plahwatusi seletada, millest admiral Togo teatab. —

Kudas Wene wäes lülgelaskwate haiguste wastu wõideldakse, see-üle toob „Now. Wr.“ teateid: Kõik walmistused nende wastu wõitlemisels on praegu täiesti lõpetatud. Sõjawäljale on juba haiguse-idude häwitamise abinõuud, 20.000 rubla eest were-wett (seerumi) ja 90.000 rbl. eest rõugelima jõudnud. Kõigile wäejagudele pandakse, enne kui nad Taga-Baitalisse sisse marsiwad, rõugeid. Sõja algusest saadit kuni 18. apr. on rõugesse jäänud ainult 3 meest Tschitas, 14 Werhneudinstis ja 15 Nilonis.

